

LILIANA ARMAȘU

Ambasadorul *melancoliei*

B vorba despre poetul ieșean Mihai Ursachi, boemul cu plete aurii din „celesta mahala Țicău”, trecut fulgerător în lumea umbrelor acum șapte ani. În calitate de ambasador plenipotențiar al melancoliei, după cum s-a autoproclamat chiar el însuși, a avut de parcurs un traseu biografic sinuos, cu multe evenimente dramatice, dar și cu momente luminoase, de intensă trăire poetică.

Fire visătoare, ușor excentrică, profund răvășită de tristețea și de suferințele lumii, poetul se lua deseori în piept cu toți cei pe care-i considera nedrepti, asemenea unui cavaler medieval, gata să-și pună viața în pericol pentru o cauză sfântă și nobilă (dar inexistentă). Patosul și noblețea de mușchetar și-au pus amprenta și pe scriitura lui: o poezie sobră, ușor patetică, uneori tăioasă, alteori delicată în expresii, manieristă pe alocuri, ironică, dar mai ales autoironică: „Pot să-ți spun că sunt sănătos, deși am reumă,/ podagră, precum și un mic cancer./ Fac necontenite progrese în domeniul/ atât de labil, de alunecos și de riscant/ al poeziei. Am ajuns atât de aproape/ de perfecțiune, încât nu scriu nimic./ Marile mele poeme, marile, unele/ din ele în cinci părți, altele-n zece,/ datorită acestei desăvârșite virtuți la care-am ajuns,/ sper să nu le scriu niciodată. Numai așa/ îmi pot menține forma poetică”.

Poet până-n măduva oaselor, Mihai Ursachi a fost și un mare răzvrătit al sorții, care s-a făcut remarcat încă din perioada primei studenții, când, împreună cu cei nouă colegi ai săi de la Filosofia ieșeană, s-a ras pe cap în semn de protest față de colectivizarea forțată a țaranilor. Nici facultatea nu

a mai dus-o până la capăt, hotărât să-și părăsească țara pentru totdeauna. Își pune imediat planul în practică, încercând să treacă înot Dunărea, dar este prins și întemnițat în închisoarea Jilava, unde a fost surghiunit timp de trei ani, împreună cu alți intelectuali, îndurând frig, foame și umilințe crunte. Avea abia douăzeci de ani când trecea prin aceste suplicii inumane... După eliberare, se înscrie la Facultatea de Medicină, însă o abandonează după primul an de studiu, optând pentru Facultatea de Filologie, secția de Germanistică.

Limba germană îi va deschide calea spre poezia lui Hölderlin, Schiller și Paul Celan, creația lor influențându-i în mare parte scrișul. A și tradus din opera acestor poeți, iar poezia lui Paul Celan îi va servi drept temă de cercetare și pentru teza de doctorat, pe care o va susține mai târziu, la Universitatea din California.

Pe tărâm american va ajunge abia în 1981, câștigând o bursă de studiu, prilej pe care-l aștepta de mult pentru a părăsi România.

Pentru această faptă „rușinoasă” va fi exclus din Uniunea Scriitorilor, iar celebra casă din Țicău va fi confiscată de comuniști, pe care nu o va mai putea restitui nici după întoarcerea sa în țară, în 1990.

Volumul său de debut, *Inel cu enigmă*, apărut în 1970, a fost întâmpinat cu mare entuziasm de poetul și criticul Ștefan Augustin Doinaș, surprins de talentul și capacitatea tânărului de a „dubla realul” prin felul în care reușește să-i dea nimicului și misterului o prezență concretă în poezie.

Intrând în literatură sub girul unui scriitor de renume, celelalte

volume cu semnătura lui Mihai Ursachi (*Missa Solemnis*, *Poemul de purpură și alte poeme*, *Diotima*, *Marea înfățișare* etc.) nu mai aveau nevoie de prezentare, acestea confirmând o dată în plus valoarea unui poet cu voce distinctă.

Prin felul său sprințar de a fi, afișând în același timp o animită superbă și suficiență de sine, Mihai Ursachi și-a câștigat faima de personaj legendar, colegii săi de breaslă mergând deseori în „pelerinaj” la casa din Țicău doar pentru a sta la sfat cu *Magistrul*. Deși acest supranume impunea parcă strictețe și rigoare, poetul nu putea suporta deloc programele rigide, încorsetările de orice fel, care-i țineau în frâu spiritul creator. Iată și un exemplu vorbitor. După absolvirea Filologiei germane, Mihai Ursachi se angajează la un liceu din Iași, însă rezistă doar trei luni, dându-și demisia sub straniul pretext că administrația școlii nu a consimțit să schimbe denumirea liceului din Vasile Alecsandri în Mihai Ursachi. Meseria de salvamar la lacul Ciric de lângă Iași a fost parcă mai pe potrivă spiritului său nebunatic.

Și-a redobândit statutul de profesor abia în America, unde a predat germana și un curs de „filosofie a procesului creator” la Universitatea din California. Însă după Revoluția din decembrie 1989 nu-și mai vedea justificată condiția de exilat politic și se întoarce cu entuziasm acasă, tot atunci fiind numit de ministrul de atunci al culturii, Andrei Pleșu, în funcția de director al Teatrului Național „Vasile Alecsandri” din Iași, unde se va menține doar până în 1992. Se va implica cu pasiune și în viața politică, fiind unul dintre membrii fondatori ai

Alianței Civice. După ce mai dispar fiorii patriotismului, poetul se angajează ca profesor la Universitatea din Iași, continuându-și cursul ținut în America, predând și poezie română postbelică.

Un timp este director al Casei de Cultură a Municipiului Iași, care astăzi îi poartă numele. În ultimii ani ai vieții, Magistrul se retrage definitiv în urbea melancoliei, pentru a îngriji de „pen-

sionul de fluturi” din visele sale și pentru a-și scrie până la capăt scrisorile de acreditare în numele Poeziei. Nouă nu ne rămâne decât să le citim cu atenție și să luăm aminte.

Solia

Eu sunt ambasadorul Melancoliei,
și iată,
mult prea duioasele mele scrisori
de acreditare:

Prima scrisoare:

Noi, Padișahul
întregii Melancolii,
Împărat al Singurății de Sus și de Jos,
stăpânitor
absolut al Regatului Dor
și Prinț Senior
al Tristeții,
dăm știre la toți ca să fie cu luare aminte
către solia trimisului nostru numit Menestrel.

Data azi în cetatea Măhnire

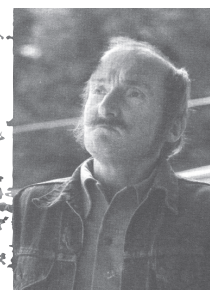
A doua scrisoare:
(Fiind scrisă în limba melancolică,
cu caractere inesizabile, scrisoarea
se adresează numai celor care pricep
de la sine această limbă.)

Post-scriptum.

Transversaliile mari sau cele patru
estetici. Poezie pe care a scris-o magistrul Ursachi
pe când se credea pelican
Un om din Tecuci avea un motor
dar nu i-a folosit la nimic.

(Fragmente din *Poemul de purpură*)

MIHAI URSACHI

A treia scrisoare

Balada lui Menestrel, care bătu
pân'acolo drum de multe vieți, ci n-a
fost vrednic să treacă de poartă și să
aducă solia:

Era un castel înecat în verdeață,
pe porțile negre sculptat un dragon
părând că de întotdeauna veghează
să nu intre lume străină'n donjon.

Veneam de departe, albastru derviș,
și ostenit după șirul de ani,
purtam pe veșmânt și pe frunte
înscriși
versete din Pali și psalmi din Coran.

Eu nu căutam nicăierea nimic,
se auzea de prin crânguri de roze
cântarea ciudată a lui Laostic,
pierdut în adâncă și blândă hipnoză.

Desculț și purtând o cunună de pai
de rogoz, m-au chemat musafir
(era chiar în ziua de Sfântu' Mihai)
la prânzul cel mare de după Turnir.

Dar eu am tăcut și-am plecat mai
departe,
și fără să trec pe sub porțile vechi,
eu însumi, pe veci încifrata mea carte,
un cântec de vis îmi suna în urechi.